

EUROPAPARLAMENTET

2009 - 2014

Plenarhandling

A7-0211/2013

10.6.2013

BETÄNKANDE

om förslaget till rådets beslut om antagande av ett kompletterande forskningsprogram för Iter-projektet (2014–2018)
(COM(2011)0931 – C7-0032/2012 – 2011/0460(NLE))

Utskottet för industrifrågor, forskning och energi

Föredragande: Vladimír Remek

Teckenförklaring

- * Samrådsförfarande
- *** Godkännandeförfarande
- ***I Ordinarie lagstiftningsförfarande (första behandlingen)
- ***II Ordinarie lagstiftningsförfarande (andra behandlingen)
- ***III Ordinarie lagstiftningsförfarande (tredje behandlingen)

(Det angivna förfarandet baseras på den rättsliga grund som angetts i förslaget till akt.)

Ändringsförslag till ett förslag till akt

Parlamentets ändringsförslag till ett förslag till akt ska markeras med ***fetkursiv stil***. *Kursiv stil* används för att uppmärksamma berörda avdelningar på eventuella problem i förslaget till akt. Med kursiv stil markeras ord eller textavsnitt som det finns skäl att korrigera innan texten färdigställs (exempelvis om det i en språkversion förekommer uppenbara fel eller saknas ord eller textavsnitt). De berörda avdelningarna tar sedan ställning till dessa korrigeringsförslag.

Texten i hänvisningen ovanför ett ändringsförslag till en befintlig akt, som förslaget till akt är avsett att ändra, innehåller en tredje och en fjärde rad. Den tredje raden anger den befintliga akten och den fjärde vilken bestämmelse i denna som ändringsförslaget avser. Om parlamentet önskar återge delar av en bestämmelse i en befintlig akt, vilka inte har ändrats i förslaget till akt, ska dessa markeras med **fet stil**. Eventuella strykningar i sådana delar ska markeras enligt följande: [...].

INNEHÅLL

	Sida
FÖRSLAG TILL EUROPAPARLAMENTETS LAGSTIFTNINGSRESOLUTION	5
MOTIVERING	17
YTTRANDE FRÅN BUDGETUTSKOTTET	22
RESULTAT AV SLUTOMRÖSTNINGEN I UTSKOTTET	29

FÖRSLAG TILL EUROPAPARLAMENTETS LAGSTIFTNINGSRESOLUTION

om förslaget rådets beslut om antagande av ett kompletterande forskningsprogram för Iter-projektet (2014–2018)
(COM(2011)0931 – C7-0032/2012 – 2011/0460(NLE))

(Samråd)

Europaparlamentet utfärdar denna resolution

- med beaktande av kommissionens förslag till rådet (COM(2011)0931),
 - med beaktande av artikel 7 i Euratomfördraget,
 - med beaktande av den begäran om yttrande som rådet lagt fram (C7-0032/2012),
 - med beaktande av artikel 55 i arbetsordningen,
 - med beaktande av betänkandet från utskottet för industrifrågor, forskning och energi och yttrandet från budgetutskottet (A7 0211/2012), och av följande skäl:
- A. Fördraget om upprättandet av Europeiska atomenergigemenskapen tillerkänner fortfarande inte Europaparlamentet någon roll som medlagstiftare.
1. Europaparlamentet tillstyrker kommissionens förslag såsom ändrat av parlamentet.
 2. Europaparlamentet uppmanar kommissionen att ändra sitt förslag i överensstämmelse härmed, i enlighet med artikel 293.2 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt och artikel 106a i fördraget om upprättandet av Europeiska atomenergigemenskapen.
 3. Rådet uppmanas att underrätta Europaparlamentet om rådet har för avsikt att avvika från den text som parlamentet har godkänt.
 4. Rådet uppmanas att höra parlamentet på nytt om rådet har för avsikt att väsentligt ändra kommissionens förslag.
 5. Europaparlamentet uppdrar åt talmannen att översända parlamentets ståndpunkt till rådet och kommissionen.

Ändringsförslag 1

Förslag till beslut
Skäl -1 (nytt)

Kommissionens förslag

Ändringsförslag

(-1) Unionens åtagande att följa avtalet om upprättandet av en internationell

fusionsenergiorganisation för gemensamt genomförande av Iter-projektet¹ (nedan kallat Iter-avtalet) bekräftas återigen.

¹EUT L 358, 16.12.2006, s. 62

Ändringsförslag 2

Förslag till beslut Skäl 1

Kommissionens förslag

(1) *Avtalet om upprättandet av en internationell fusionsenergiorganisation för gemensamt genomförande av Iter-projektet (nedan kallat Iter-avtalet)* undertecknades den 21 november 2006 av Europeiska atomenergigemenskapen (Euratom), Folkrepubliken Kina, Republiken Indien, Japan, Republiken Korea, Ryska federationen och Amerikas förenta stater. Iter-avtalet inrättar den internationella fusionsenergiorganisationen för Iter (nedan kallad Iter-organisationen) som har det fulla ansvaret för att bygga, driva, utnyttja och avaktivera Iter-anläggningen.

Ändringsförslag

(1) Iter-avtalet undertecknades den 21 november 2006 av Europeiska atomenergigemenskapen (Euratom), Folkrepubliken Kina, Republiken Indien, Japan, Republiken Korea, Ryska federationen och Amerikas förenta stater. Iter-avtalet inrättar den internationella fusionsenergiorganisationen för Iter (nedan kallad Iter-organisationen) som har det fulla ansvaret för att bygga, driva, utnyttja och avaktivera Iter-anläggningen.

Ändringsförslag 3

Förslag till beslut Skäl 3

Kommissionens förslag

(3) Inom ramen för förhandlingarna för att uppnå stöd från övriga Iter-parter för att fastställa platsen för Iter i Europa ingick Japans regering och Europeiska atomenergigemenskapen 2007 avtalet om gemensamt genomförande av verksamhet enligt strategin med bredare inriktning inom området fusionsenergiforskning, som

Ändringsförslag

(3) Inom ramen för förhandlingarna för att uppnå stöd från övriga Iter-parter för att fastställa platsen för Iter i Europa ingick Japans regering och Europeiska atomenergigemenskapen 2007 avtalet om gemensamt genomförande av verksamhet enligt strategin med bredare inriktning inom området fusionsenergiforskning, som

fastställer gemensam verksamhet inom fusionsforskning på Japans territorium för att säkerställa snabb start och hög prestanda för Iter. Verksamheten inom ramen för strategin med bredare inriktning och annan Iter-relaterad verksamhet kanaliseras genom det europeiska gemensamma företaget för Iter och utveckling av fusionsenergi. Strategin med bredare inriktning finansieras huvudsakligen genom naturabidrag från vissa medlemmar av det europeiska gemensamma företaget för Iter och utveckling av fusionsenergi medan återstoden täcks av Euratoms budget.

fastställer gemensam verksamhet inom fusionsforskning på Japans territorium för att säkerställa snabb start och hög prestanda för Iter. Verksamheten inom ramen för strategin med bredare inriktning och annan Iter-relaterad verksamhet kanaliseras genom det europeiska gemensamma företaget för Iter och utveckling av fusionsenergi. Strategin med bredare inriktning finansieras huvudsakligen genom naturabidrag från vissa medlemmar av det europeiska gemensamma företaget för Iter och utveckling av fusionsenergi medan återstoden täcks av Euratoms budget. ***I 2012 års färdplan för genomförande av fusionsenergi, framtagen inom ramen för det europeiska avtalet om fusionsutveckling (EFDA), påpekas att det behövs fortsatt ekonomiskt stöd till nyckelprojekt samt forskning och utveckling på nyckelområden fram till dess att Iter tas i drift, så att de vetenskapliga och tekniska utmaningarna på vägen mot fusionsenergi kan bemötas.***

Ändringsförslag 4

Förslag till beslut Skäl 5

Kommissionens förslag

(5) För perioden efter 2013 föreslår kommission i sitt meddelande "En budget för Europa 2020" att Iter-projektet finansieras utanför budgetramen. Därför bör ett kompletterande forskningsprogram för Iter-projektet inrättas för perioden 2014–2018.

Ändringsförslag 5

Förslag till beslut Skäl 6

Ändringsförslag

(5) Iter-projektet bör befästa unionens ledande ställning på fusionsområdet genom att anläggas och tas i drift inom utsatt tid.

(6) Det kompletterande forskningsprogrammet för Iter-projektet **bör finansieras genom bidrag från medlemsstaterna som bygger på den uttagssats för BNI som tillämpas för varje medlemsstat såsom denna definieras för beräkning av det egna BNI-bidraget till Europeiska unionens allmänna budget. Dessa bidrag ska gå till Europeiska unionens allmänna budget och ska avsättas för det programmet.** Även tredjeländer som har ingått samarbetsavtal med Euratom inom fusionsområdet, genom vilka deras respektive forskningsprogram knyts till Euratomprogrammen, bör kunna bidra till det **programmet**.

(6) Trots kostnadsminskande åtgärder, som bör fortsätta, kan kostnaderna för Iter-projektet komma att överskridas även i fortsättningen på grund av projektets vetenskapliga karaktär, stora omfattning och tekniska risker. Om det maximibelopp som fastställs i artikel 2 överskrids bör detta inte påverka budgetanslagen till andra projekt som finansieras genom unionens budget, framför allt inte projekt som omfattas av rubrik 1a i forskningsbudgeten (Horisont 2020), och överskridandena bör finansieras med tilläggsmedel som går utöver de fastställda anslagen, enligt situationens krav. Även tredjeländer som har ingått samarbetsavtal med Euratom inom fusionsområdet, genom vilka deras respektive forskningsprogram knyts till Euratomprogrammen, bör kunna bidra till det **kompletterande forskningsprogrammet**.

Ändringsförslag 6

Förslag till beslut
Skäl 7a (nytt)

(7a) Budgetmyndighetens båda grenar bör enas om att outnyttjade betalningsbemyndiganden för Iter-projektet varken bör senareläggas eller överföras samt åta sig samarbete för att undvika sådant.

Ändringsförslag 7

Förslag till beslut
Skäl 8a (nytt)

(8a) I enlighet med de prioriteringar som föreslås i EFDA:s fusionsfördplan från 2012 bör projektet med EU:s fusionsforskningsanläggning (Joint European Torus, JET) ha en nyckelroll i energiomställningen.

Ändringsförslag 8

Förslag till beslut

Artikel 2

Kommissionens förslag

Programmet ska finansieras genom ett bidrag på högst 2 573 miljoner euro (i löpande priser) **enligt artikel 3**.

Ändringsförslag

Programmet ska finansieras genom ett bidrag på högst 2 573 miljoner euro (i löpande priser) **som går utöver den fleråriga budgetramen, alltså utöver rubrik 1a och som tillägg till budgeten för programmet Horisont 2020, ramprogrammet för Euratom eller andra unionsprogram, samtidigt som budgetmyndighetens båda grenar behåller sina fulla befogenheter. Därför bör programmet få tillräckliga anslag för att unionen ska kunna genomföra det, samtidigt som det i förordningen om den fleråriga budgetramen fastställs ett öronmärkt maximibelopp för bidragen från unionens budget för perioden 2014–2018. Om maximibeloppet överskrids ska det inte påverka budgetanslagen till andra projekt och överskridandena ska finansieras med tilläggsmedel som går utöver de fastställda anslagen, enligt situationens krav.**

Ändringsförslag 9

Förslag till beslut

Artikel 3

Kommissionens förslag

Programmet ska finansieras **genom bidrag från medlemsstaterna som bygger på den uttagssats för BNI som tillämpas för varje medlemsstat såsom denna definieras för beräkning av det egna BNI-bidraget till Europeiska unionens allmänna budget. Dessa bidrag ska betraktas som externa inkomster avsatta för programmet i enlighet med artikel XX i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr XX/2012 [ny budgetförordning].**

Ändringsförslag 10

**Förslag till beslut
Artikel 4 – stycke 1**

Kommissionens förslag

Även tredjeländer som har ingått samarbetsavtal med Euratom inom fusionsområdet, genom vilka deras respektive forskningsprogram knyts till Euratomprogrammen (nedan kallade ”associerade länder”), kan bidra till programmet.

Ändringsförslag 11

**Förslag till beslut
Artikel 5 – stycke 2a (nytt)**

Kommissionens förslag

Ändringsförslag

Programmet ska finansieras **med** unionens **egna medel**.

Ändringsförslag

Tredjeländer som har ingått samarbetsavtal med Euratom inom fusionsområdet, genom vilka deras respektive forskningsprogram knyts till Euratomprogrammen (nedan kallade ”associerade länder”), kan bidra till programmet.

Ändringsförslag

Kommissionen ska före den 30 juni 2016 lägga fram en halvtidsöversyn om framstegen till Europaparlamentet och rådet för deras yttrande.

Ändringsförslag 12

Förslag till beslut Artikel 6 – punkt 1

Kommissionens förslag

1. Kommissionen ska vid genomförandet av de åtgärder som finansieras enligt detta beslut se till att unionens ekonomiska intressen skyddas genom förebyggande åtgärder mot bedrägeri, korruption och annan olaglig verksamhet, genom verkningfulla kontroller och, om oegentligheter påvisas, genom återkrävande av orättmätigt utbetalda belopp och effektiva, proportionella och avskräckande påföljder.

Ändringsförslag

1. Kommissionen ska vid genomförandet av de åtgärder som finansieras enligt detta beslut se till att unionens ekonomiska intressen skyddas genom förebyggande åtgärder mot bedrägeri, korruption och annan olaglig verksamhet, genom verkningfulla kontroller och, om oegentligheter **eller felaktigheter** påvisas, genom återkrävande av orättmätigt utbetalda belopp och, vid behov, effektiva, proportionella och avskräckande påföljder. **Kommissionen ska även vidta lämpliga åtgärder för att riskkontrollen ska bli adekvat och kostnadsöverskridanden undvikas.**

Ändringsförslag 13

Förslag till beslut Artikel 6 – punkt 2

Kommissionens förslag

2. Kommissionen eller dess företrädare och revisionsrätten ska ha befogenhet att utföra revision, på grundval av handlingar och kontroller på plats, hos alla stödmottagare, uppdragstagare och underleverantörer som erhållit unionsfinansiering enligt detta beslut

Ändringsförslag

2. **Europaparlamentet**, kommissionen eller dess företrädare och revisionsrätten ska ha befogenhet att utföra revision, på grundval av handlingar och kontroller på plats, hos alla stödmottagare, uppdragstagare och underleverantörer som erhållit unionsfinansiering enligt detta beslut. **Till följd av Iter-projektets omfattning och de avsevärda brister som tidigare uppträtt i projektet kommer det att krävas en ingående granskning från Europaparlamentets sida i dess egenskap av budgetmyndighet och ansvarsfrihetsbeviljande myndighet, och kommissionen ska regelbundet informera Europaparlamentet om hur programmet utvecklas, särskilt i fråga om kostnader**

och tidsplan.

Ändringsförslag 14

Förslag till beslut

Artikel 6 – punkt 2 – stycke 3

Kommissionens förslag

Utan att det påverkar tillämpningen av första och andra punkterna ska befogenheten att utföra revision, kontroller på plats och inspektioner uttryckligen tillerkännas kommissionen, revisionsrätten och Olaf i samarbetsavtal med tredjeland eller internationella organisationer, bidragsavtal, bidragsbeslut och andra avtal som ingås med tillämpning av den här förordningen.

Ändringsförslag

Utan att det påverkar tillämpningen av första och andra punkterna ska befogenheten att utföra revision, kontroller på plats och inspektioner uttryckligen tillerkännas kommissionen, revisionsrätten och Olaf i samarbetsavtal med tredjeland eller internationella organisationer, bidragsavtal, bidragsbeslut och andra avtal som ingås med tillämpning av den här förordningen. ***Resultaten av dessa revisioner, kontroller på plats och inspektioner ska meddelas Europaparlamentet.***

Ändringsförslag 15

Förslag till beslut

Bilaga – Vetenskapligt och tekniskt mål – stycke 2

Kommissionens förslag

Den första prioriteringen i strategin för att uppnå detta mål ska vara att bygga Iter (en stor experimentanläggning som visar att fusionskraft är en vetenskapligt och tekniskt fungerande energikälla) följt av uppförande av en fusionsreaktor för demonstrationsändamål.

Ändringsförslag

Den första prioriteringen i strategin för att uppnå detta mål ska vara att bygga Iter (en stor experimentanläggning som visar att fusionskraft är en vetenskapligt och tekniskt fungerande energikälla) följt av uppförande av en fusionsreaktor för demonstrationsändamål. ***Hänsyn bör tas till de prioriteringar som föreslagits i EFDA:s fusionsfördplan från 2012 för att tillförsäkra Iter en nyckelroll i energiomställningen.***

Ändringsförslag 16

Förslag till beslut

Bilaga – Vetenskapligt och tekniskt mål – stycke 2a (nytt)

Kommissionens förslag

Ändringsförslag

En konkurrenskraftig elproduktion måste kunna påvisas senast 2050.

Kommissionen ska regelbundet se över programmet i förhållande till det målet och lägga fram en årlig framstegsrapport om de fysikaliska, tekniska, budget- och säkerhetsrelaterade utmaningarna.

Kommissionen måste i sin rapport lägga fram en analys av potentiella konsekvenser för de tre huvudfaserna samt en beredskapsplan med prioriteringar enligt fördelar, risker och kostnader för att uppnå de kommersiella fusionsmålen. Kommissionen måste överväga att införa ett system för tidig varning för att identifiera risker och påskynda riskreduceringsprocessen.

Ändringsförslag 17

Förslag till beslut

Bilaga – Grund för programmet – stycke 1

Kommissionens förslag

Ändringsförslag

Fusionsenergi har potential att ge ett betydande bidrag till förverkligandet av en långsiktigt hållbar och säker energiförsörjning för unionen inom några årtionden. En framgångsrik utveckling av fusion skulle ge energi som är säker, långsiktigt hållbar och miljövänlig.

Fusionsenergi har potential att ge ett betydande bidrag till förverkligandet av en långsiktigt hållbar och säker energiförsörjning för unionen inom några årtionden. En framgångsrik utveckling av fusion skulle ge energi som är säker, långsiktigt hållbar och miljövänlig.

Utnyttjande av fusionsenergi är ett mycket lovande mål men också en betydande utmaning eftersom det fortfarande återstår fysikaliska och tekniska problem att lösa för att man ska göra framsteg med att påvisa att fusionsenergi fungerar. För att klara av en del av dessa problem på bästa sätt måste unionen göra allt för att

stödja och dra nytta av insatserna i JET, så att kunskaps- och erfarenhetsluckor kan avhjälpas.

Ändringsförslag 18

Förslag till beslut

Bilaga – Verksamheter – stycke 2 – led a

Kommissionens förslag

(a) Stå för Euratoms bidrag till den internationella fusionsenergiorganisationen för Iter, inbegripet den FoU-verksamhet som krävs för att utveckla grunden för upphandling av Iter-komponenter och av provmantelmoduler för Iter.

Ändringsförslag

(a) Stå för Euratoms bidrag till den internationella fusionsenergiorganisationen för Iter, inbegripet den FoU-verksamhet som krävs för att utveckla grunden för upphandling av Iter-komponenter och av provmantelmoduler för Iter **och föreslå potentiella förbättringar av styrningen av programmet.**

Ändringsförslag 19

Förslag till beslut

Bilaga 1 – Verksamheter – stycke 2 – led c

Kommissionens förslag

(c) I tillämpliga fall annan verksamhet i form av förberedelser för utformning av en reaktor för demonstrationsändamål och tillhörande strukturer.

Ändringsförslag

(c) I tillämpliga fall annan verksamhet i form av förberedelser för utformning av en reaktor för demonstrationsändamål och tillhörande strukturer, **främst sådant som krävs för att lösa återstående problem rörande byggandet och driften av DEMO. Häri ingår säkerställande av att JET fortsätter att utnyttjas fram till den dag Iter är fullt fungerande. Standardlösningar måste främjas för att kunna återanvändas så mycket som möjligt när kommersiella reaktorer byggs.**

Ändringsförslag 20

Förslag till beslut

Bilaga – Verksamheter – stycke 2 – led ca (nytt)

Kommissionens förslag

Ändringsförslag

(ca) Föra en industripolitik ägnad att engagera industrin, däribland små och medelstora företag, för att främja konkurrensen och göra det europeiska systemet redo för fusionsåldern.

Ändringsförslag 21

Förslag till beslut

Bilaga 1 – Verksamheter – stycke 2 – led cb (nytt)

Kommissionens förslag

Ändringsförslag

(cb) Engagera industrin, inklusive specialiserade små och medelstora företag, på så bred bas och på ett så tidigt stadium som möjligt för att utveckla och validera tillförlitliga standardlösningar och tillförlitlig standardutrustning. Detta kommer att bli till nytta för ett programförverkligande utan budgetöverskridanden.

Ändringsförslag 22

Förslag till beslut

Bilaga 1 – Verksamheter – stycke 2 – led cc (nytt)

Kommissionens förslag

Ändringsförslag

(cc) Främja tillgång till arbetskraft och forskare med kompetens och erfarenhet, vilket är en viktig förutsättning för framgångsrik fusion. Under inkörningsperioden för Iter bör särskilda åtgärder vidtas för att stödja utbildning i fusionsforskning och fusionsteknik.

Ändringsförslag 23

Förslag till beslut

Bilaga 1 – Verksamheter – stycke 2 – led cd (nytt)

Kommissionens förslag

Ändringsförslag

(cd) Utveckla ett kommunikationsprogram för unionens medborgare för att garantera dem fullständig information och fullständigt samråd om utmaningar, risker och säkerhet i samband med kärnfusion.

Ändringsförslag 24

Förslag till beslut

Bilaga 1 – Verksamheter – stycke 4

Kommissionens förslag

De detaljerade arbetsprogrammen för genomförande av ovannämnda verksamheter kommer att fastställas årligen av F4E:s styrelse.

Ändringsförslag

De detaljerade arbetsprogrammen för genomförande av ovannämnda verksamheter kommer att fastställas årligen av F4E:s styrelse **och meddelas till Europaparlamentet, rådet och kommissionen.**

MOTIVERING

Den 3 februari 2012 beslöt rådet att höra Europaparlamentet i enlighet med artikel 7 i Euratomfördraget om förslaget till rådets beslut om antagande av ett kompletterande forskningsprogram för Iter-projektet (2014–2018) COM(2011)0931 – 2011/0460 (NLE).

Den 23 maj 2012 antog Europeiska ekonomiska och sociala kommittén (EESK) ett yttrande om kommissionens förslag där kommittén bland annat efterlyste att man skulle investera mer i forskning och utveckling av sådan teknik som har potential att tillhandahålla klimatvänlig energi, inbegripet utveckling och utnyttjande av fusionsenergi. EESK invände och argumenterade också starkt mot kommissionens förslag att ta bort Iter (den internationella termonukleära experimentreaktorn) från den fleråriga budgetramen.

Rättslig grund

Den rättsliga grunden för det kompletterande forskningsprogrammet är artikel 7 i Euratomfördraget. Det kompletterande forskningsprogrammet, med en löptid på 5 år, kommer att antas genom ett särskilt rådsbeslut.

Fusion

Fusion är en process som finns i naturen. Det är faktiskt fusion som driver solen och som därigenom möjliggör liv på jorden. Till skillnad från kärnklyvning, som frigör energi när en tung atom splittras i två lättare beståndsdelar, frigör fusion energi när två lätta atomkärnor slås ihop, t.ex. när två väteatomkärnor slås samman och bildar en enda ny atom. Processen frigör en mycket stor energimängd utan att avge några växthusgaser.

En kort bakgrundsbeskrivning¹

Fusionsanordningar har konstruerats sedan länge, men det viktigaste framsteget gjordes 1968 när resultaten från en ny typ av anordning för magnetisk inneslutning kallad tokamak presenterades. I dag är tokamak den dominerande experimenttekniken för studier av fusion. Iter är den största tokamak som någonsin uppförts och bygger på den erfarenhet och kunskap som vunnits från dess föregångare. Iter är nästa stora steg på vägen mot fusion som en global energikälla.

Euratom/Horisont 2020

Det föreslagna forsknings- och utbildningsprogrammet (2014–2018) gäller forskningsverksamhet på områdena kärnenergi (fusion och fission samt Gemensamma forskningscentrumets verksamhet) och strålskydd. Förslaget är en integrerad del av Horisont 2020, ramprogrammet för forskning och innovation. Det omfattar forsknings- och utvecklingsprogrammet för fusionsenergi som har ett klart samband med målen för Europa 2020- och Energi 2020-strategierna. Generisk forskning som utförs i de 27 medlemsstaternas institut kommer att omfatta demonstration av att fusion är en möjlig

¹ http://ec.europa.eu/research/energy/euratom/index_en.cfm.

energikälla genom utnyttjande av befintliga och framtida fusionsanläggningar, som lägger grunden för framtida fusionskraftverk genom att utveckla komplexa och avancerade tekniker och material samt konstruktionsutkast genom att främja innovation och industrins konkurrenskraft.

Iter-projektet

Iter är ett storskaligt globalt projekt som är det första i sitt slag. Genom undertecknandet av avtalet om upprättandet av en internationell fusionsenergiorganisation (mellan EU, Japan, Ryssland, USA, Kina, Sydkorea och Indien) för gemensamt genomförande av Iter-projektet, har unionen åtagit sig att vara värd för och leda byggandet och förmodligen den framtida driften av Iter. Gemenskapens bidrag administreras av det europeiska gemensamma företaget för Iter och utveckling av fusionsenergi (F4E, Fusion för energi) som inrättades genom rådets beslut av den 27 mars 2007¹. Verksamheten inom Fusion för energi, inklusive Iter², kommer att regleras genom en särskild lagstiftningsakt.

Kompetens

Forskning och utveckling om fusion kommer att åtgärda den minskande kärnenergi-kompetensen i Europa. Detta kan åstadkommas effektivt genom att dra nytta av synergieffekter mellan forskningsinsatser som görs av de internationella deltagarna, EU:s medlemsstater och den privata sektorn samt mellan olika vetenskapliga discipliner och teknikområden. Denna internationella satsning kommer att bidra till att även stärka forsknings- och innovationsramen på fusionsområdet och är viktig för fusionsprogrammets långsiktiga framtid.

Globala utmaningar

Minskningen av globala utsläpp kommer att begränsa användningen av fossila energikällor för att begränsa temperaturökningen till omkring 2 °C. Olje- och naturgastillgångarna kommer att successivt minska. I det sammanhanget är Iter ett viktigt inslag i energiforskningen och ingår därför också i den strategiska planen för energiteknik.

Strategi

Strategin för att utveckla fusionskraft som ett trovärdigt alternativ för kommersiell växthusgasfri energiproduktion ska följa en färdplan med milstolpar på vägen mot målet för elproduktion 2050. En sådan färdplan³ har upprättats inom det europeiska avtalet om fusionsutveckling (EFDA) under medverkan av alla nationella fusionsinstitut. För att genomföra strategin ska det ske en radikal omstrukturering av det fusionsrelaterade arbetet inom unionen, inklusive styrning, finansiering och förvaltning, för att säkerställa en förskjutning av tyngdpunkten från ren forskning till utformning, byggande och drift av framtida anläggningar som Iter, demonstrationsreaktorn Demo och deras efterföljare, utan att äventyra de nationella fusionsinstituten. Det är viktigt med ett nära samarbete mellan alla

¹ EUT L 90, 30.3.2007.

² <http://www.iter.org/>.

³ <http://www.efda.org/wpcms/wp-content/uploads/2013/01/JG12.356-web.pdf?91a98e>.

aktörer inom EU:s fusionsområde, som för närvarande arbetar inom ramen för det europeiska avtalet om fusionsutveckling och kommissionen. I sin färdplan uppdaterar EFDA den fusionsanläggningsöversyn¹ som offentliggjordes i oktober 2008 och föreslår en strategi för fusionselektricitet fram till 2050.

Säkerheten för fusionsenergi

Till skillnad från fissionsenergi förekommer ingen kedjereaktion vid fusion. Bränslet är outtömligt eftersom det kan hämtas direkt från väteisotoper, tungt vatten (deuterium) kan lätt utvinnas från havsvatten och det tritium som behövs kan produceras från den lättillgängliga lättmetallen litium. Tekniken för tritiumalstring inuti fusionsreaktorn kommer att testas i Iter. Tritium är ett radioaktivt ämne, men förrådet av det hålls mycket lågt (endast några få gram i Iter-kammaren). Beslutet som ger Iter-organisationen formellt tillstånd att uppföra den kärntekniska anläggningen Iter har redan utfärdats.

Prioritering och rekommendationer

Föredraganden anser att forskningsprojektet Iter är värdefullt eftersom det kommer att visa att fusion är en i framtiden möjlig, säker, hållbar och miljömässigt ansvarsfull och ekonomiskt bärkraftig energikälla för Europa och att dess finansiering bör fortsätta.

Det är viktigt att genomföra de prioriteringar som föreslås i EFDA:s fusionsfärdplan för att säkerställa att Iter kommer att spela en viktig roll i energiomställningen.

På kort sikt bör kostnaderna, upphandlings- och säkerhetsaspekterna för tritium som bränsle för fusionsreaktorer behandlas. På längre sikt bör bränsletillförseln till demonstrationsanläggningen Demo och framtida kommersiella reaktorer behandlas och säkras genom tillfredsställande tekniska lösningar för alstringen av tritium.

Parallellt med uppförandet av Iter är Europa och Japan engagerade i den s.k. strategin med bredare inriktning (som Iter utgör en del av) som omfattar utformning och teknisk validering av den internationella anläggningen för bestrålning av fusionsmaterial (IFMIF).

Avfallsproduktion bör prioriteras på ett tidigt stadium för att undvika senare återvinningsproblem, även om tiden för dess radioaktiva sönderfall är betydligt kortare och således inte jämförbar med fissionsavfall.

När det gäller planeringen har den första Iter-plasmaanläggningen nu flyttats till 2020, ett år senare än vad som tidigare planerats.

Det finns en potential att förbättra Iter-styrningen i ljuset av erfarenheterna från framgångsrika fusionsprojekt och med beaktande av Europas ledande roll.

¹ http://ec.europa.eu/research/energy/pdf/978-92-79-10057-4_en.pdf.

Budget

På grund av Iter-programmets politiska, tekniska och organisatoriska komplexitet är det troligt att budgetåtstramningar kan påverka programmet, och kompromisser kommer att krävas. Det är därför viktigt att tillhandahålla en strategi och en beredskapsplan för att uppnå fusionsmålen.

F4E:s styrelse antog i juli 2010 ett referensdokument¹ där omfattningen, tidsplanen och kostnaderna specificeras.

Det finns en rad risker förknippade med flera olika faktorer. Medel måste dock avsättas för oförutsedda händelser. Fukushimaolyckan 2011 och dess konsekvenser var till exempel inte medräknade i den nuvarande budgeten för Iter. Avsaknaden av medel för oförutsedda utgifter, som ledde till att rådet satte ett tak på 6,6 miljarder euro i stället för begärda 7,2 miljarder euro, innebär att varje utgiftsökning måste uppvägas av besparingar.

För Iter är det väsentligt att förhindra ytterligare ökning av riskkostnaden, minska de nuvarande riskkostnadsökningarna och sträva efter verkliga besparingar utan att göra avkall på projektets totala omfattning. Rådet har begärt besparingsplaner, och dessa har tagits in i de årliga framstegsrapporterna från F4E.

Budgetkontroll, mer kostnadseffektiv ledning i F4E, förbättringar av dess upphandlings- och övervakningsåtgärder samt full efterlevnad av revisionsrättens rekommendationer är absolut nödvändigt. Det är också viktigt med utvärdering av samordningen av projektets kvalitetssäkrings- och kvalitetskontrollaspekter och det europeiska bidraget. En extern revisor anlätades efter slutsatserna från Europeiska unionens råd den 12 juli 2010, där en rad initiativ efterlystes. Vidare har Europaparlamentet beställt en studie om Iter-projektet².

Spill-over-effekter

Iter är det näst sista steget före elproduktion via en demonstrationsreaktor. Det nära samarbetet mellan aktörerna på fusionsområdet (inklusive fusionsanläggningar) och industrin för att snabbt överföra FoU-resultaten har redan lett till spin-offs³ på många områden. Medverkan av och samverkan med industrin bör utvecklas och utnyttjas för faktiska och framtida fusionstekniker, exempelvis supraledande magneter och högeffektssystem, fjärrmanövrering, tillverkning, konstruktion, datorsimulering, material med hög termisk och mekanisk belastning, bland annat tekniker för hopsättning, formning och ytbehandling, icke-förstörande besiktning och kvalitetssäkring.

Fusionsprogrammet bör genomföra ytterligare studier av de socioekonomiska, miljörelaterade och säkerhetsmässiga frågorna i samband med införandet av termonukleär fusion som en framtida energikälla som ska ingå i energimixen.

¹ F4E ("Fusion For Energy") är det europeiska gemensamma företaget för Iter, som inrättades av rådet i mars 2007 (EUT L 90, 30.3.2007, s. 58). Det är det europeiska interna Iter-organ som ansvarar för att tillhandahålla EU:s bidrag till Iter, och det finns i Barcelona.

² Titeln på studien är *Potential for reorganization within the ITER project to improve cost-effectiveness*. Den har begärts av budgetkontrollutskottet.

³ http://ec.europa.eu/research/energy/pdf/spin_off_en.pdf.

Europeiskt bidrag till Iter

Föredraganden anser att kommissionens förslag inte är det rätta instrumentet för att ge ett långsiktigt och säkert europeiskt bidrag till Iter-projektet. Iter bör finansieras genom den fleråriga budgetramen. Finansiering av projektet utanför budgeten kommer inte att förstås av de europeiska intressenter som medverkar i programmet och inte heller av våra internationella samarbetspartner i projektet. EU som värdpart har tvärtom skyldighet att ge alla försäkringar om att EU kommer att fortsätta sitt starka stöd till Iter under de kommande decennierna. Slutligen kommer Europaparlamentet att få bättre projektkontroll om Iter återinförs i den fleråriga budgetramen.

Därför stöder föredraganden EESK och resultatet av omröstningen om förordningen om Europeiska atomenergigemenskapens forsknings- och utbildningsprogram (2014–2018), som kompletterar Horisont 2020, i utskottet för industrifrågor, forskning och energi, där utskottet efterlyser att Iter återinförs i den fleråriga budgetramen. Alla alternativ för att återinföra Iter i den fleråriga budgetramen bör övervägas.

27.3.2013

YTTRANDE FRÅN BUDGETUTSKOTTET

till utskottet för industrifrågor, forskning och energi

Antagande av ett kompletterande forskningsprogram för Iter-projektet (2014-2018)
(COM(2011)0931 – C7-0032/2012 – 2011/0460(NLE))

Föredragande: Nils Torvalds

KORTFATTAD MOTIVERING

Syftet med kommissionens förslag till rådets beslut om antagande av ett kompletterande forskningsprogram för Iter-projektet enligt Euratomfördraget är att fastställa den framtida EU-finansieringen av Iter för perioden 2014–2018.

Föredraganden vill med sina ändringsförslag betona att EU:s engagemang i Iter-projektet bör fortsätta under nästa programperiod genom ett specifikt finansiellt bidrag från EU-budgeten, med tanke på projektets strategiska betydelse.

En avgörande aspekt som bör säkerställas är att projektet får tillräcklig finansiering för att uppnå förväntade resultat, utan att genomförandet av andra EU-program, särskilt på forskningsområdet, samtidigt äventyras.

Föredraganden beslutade att i detta avseende hålla sig till parlamentets officiella ståndpunkt i interimsbetänkandet om den fleråriga budgetramen från oktober 2012 och stöder därför kommissionens förslag att placera Iter utanför den fleråriga budgetramen, det vill säga utöver taken i budgetramen. Fördelen med en sådan lösning skulle vara att man undviker omfördelning till förmån för Iter på andra EU-programs bekostnad och särskilt forskningsprogram under rubrik 1a (främst Horisont 2020), vilket redan har skett tidigare. Detta är i överensstämmelse med den i fördraget fastställda enhetsprincipen i budgeten och befäster samtidigt parlamentets privilegier som budgetmyndighet.

Finansieringen av Iter under perioden 2014–2018 bör uppgå till ett högsta belopp som fastställs i förordningen om den fleråriga budgetramen, för att undvika eventuella kostnadsöverskridanden som kan hota genomförandet av annan EU-politik, särskilt på forskningsområdet. Detta innebär att kostnader som överskrider det högsta beloppet bör finansieras genom en ökning av taken i den fleråriga budgetramen eller vid behov genom ytterligare resurser över taken.

Föredraganden anser att projektet bör finansieras genom unionens ordinarie egna medel och inte genom externa inkomster avsatta för särskilda ändamål. Denna finansiering bör dock betraktas som ett extra tillägg utöver de medel som kommissionen har föreslagit för Horisont 2020-programmet, Euratomprogrammet eller andra unionsprogram.

Man bör dock ha i åtanke att enligt Euratomfördraget, till vilket det föreliggande förslaget hänför sig, har parlamentet bara en rådgivande roll gentemot rådet. Europeiska rådet beslutade vid sitt möte den 7–8 februari 2013 att Iter skulle placeras under rubrik 1a och att finansieringen skulle uppgå till högst 2 707 miljoner euro. Med hänsyn till den politiska verkligheten och parlamentets rådgivande roll önskar föredraganden att budgetutskottet uppmärksammar och diskuterar den alternativa lösningen att acceptera att Iter placeras inom rubrik 1a men att det fastställs ett utgiftstak med ett högsta belopp som ska komplettera det som kommissionen föreslagit för andra EU-program under denna rubrik, för att inte minska deras anslag.

Den möjliga fördelen med en sådan strategi är att få parlamentets ståndpunkt att närma sig rådets samtidigt som det centrala målet om öronmärkning uppnås. Man bör dock komma ihåg att alternativet med öronmärkning vilar på politisk grund och saknar rättsliga garantier för öronmärkning utöver taken.

ÄNDRINGSFÖRSLAG

Budgetutskottet uppmanar utskottet för industrifrågor, forskning och energi att som ansvarigt utskott infoga följande ändringsförslag i sitt betänkande:

Ändringsförslag 1 Förslag till beslut Skäl -1 (nytt)

Kommissionens förslag

Ändringsförslag

(-1) Europeiska unionen bekräftar sitt åtagande att följa avtalet om upprättandet av en internationell fusionsenergiorganisation för gemensamt genomförande av Iter-projektet¹ (nedan kallat Iter-avtalet).

¹ EUT L 358, 16.12.2006, s. 62

Ändringsförslag 2 Förslag till beslut Skäl 1

Kommissionens förslag

(1) ***Avtalet om upprättandet av en internationell fusionsenergiorganisation för gemensamt genomförande av Iter-projektet (nedan kallat Iter-avtalet)*** undertecknades den 21 november 2006 av Europeiska atomenergigemenskapen (Euratom), Folkrepubliken Kina, Republiken Indien, Japan, Republiken Korea, Ryska federationen och Amerikas förenta stater. Iter-avtalet inrättar den internationella fusionsenergiorganisationen för Iter (nedan kallad Iter-organisationen) som har det fulla ansvaret för att bygga, driva, utnyttja och avaktivera Iter-anläggningen.

Ändringsförslag 3
Förslag till beslut
Skäl 5

Kommissionens förslag

(5) För perioden efter 2013 föreslår kommission i sitt meddelande ”En budget för Europa 2020” att Iter-projektet finansieras ***utanför*** budgetramen. Därför bör ett kompletterande forskningsprogram för Iter-projektet inrättas för perioden 2014–2018.

Ändringsförslag

(1) Iter-avtalet undertecknades den 21 november 2006 av Europeiska atomenergigemenskapen (Euratom), Folkrepubliken Kina, Republiken Indien, Japan, Republiken Korea, Ryska federationen och Amerikas förenta stater. Iter-avtalet inrättar den internationella fusionsenergiorganisationen för Iter (nedan kallad Iter-organisationen) som har det fulla ansvaret för att bygga, driva, utnyttja och avaktivera Iter-anläggningen.

Ändringsförslag

(5) För perioden efter 2013 föreslår kommission i sitt meddelande ”En budget för Europa 2020” att Iter-projektet finansieras ***utöver taken i den fleråriga budgetramen, för att säkerställa att eventuella kostnadsöverskridanden inte hotar finansieringen och ett framgångsrikt genomförande av annan unionspolitik, särskilt på forskningsområdet, samtidigt som budgetmyndighetens båda parter behåller sina fulla befogenheter.*** Därför bör ett kompletterande forskningsprogram för Iter-projektet inrättas för perioden 2014–2018. ***På grundval av de totala kostnaderna som ska fastställas bör finansieringen öronmärkas i åtagandebemyndiganden i den fleråriga budgetramen för att garantera finansieringen av Iter, utan att andra EU-prioriteringar som Horisont 2020 och***

Ändringsförslag 4
Förslag till beslut
Skäl 6

Kommissionens förslag

(6) Det kompletterande forskningsprogrammet för Iter-projektet bör finansieras genom bidrag från **medlemsstaterna som bygger på den uttagssats för BNI som tillämpas för varje medlemsstat såsom denna definieras för beräkning av det egna BNI-bidraget till Europeiska unionens allmänna budget. Dessa bidrag ska gå till Europeiska unionens allmänna budget och ska avsättas för det programmet.** Även tredjeländer som har ingått samarbetsavtal med Euratom inom fusionsområdet, genom vilka deras respektive forskningsprogram knyts till Euratomprogrammen, bör bidra till det programmet.

Ändringsförslag 5
Förslag till beslut
Skäl 7a (nytt)

Kommissionens förslag

Ändringsförslag 6
Förslag till beslut
Skäl 7b (nytt)

Ändringsförslag

(6) Det kompletterande forskningsprogrammet för Iter-projektet bör finansieras **utöver taken i den fleråriga budgetramen** genom bidrag från **unionens egna medel och det högsta beloppet för dess finansiering bör avgränsas från unionens budget i förordningen om den fleråriga budgetramen. Detta högsta belopp bör betraktas som ett extra tillägg utöver den budget som kommissionen har föreslagit för Horisont 2020-programmet, Euratomprogrammet eller andra unionsprogram.** Även tredjeländer som har ingått samarbetsavtal med Euratom inom fusionsområdet, genom vilka deras respektive forskningsprogram knyts till Euratomprogrammen, bör bidra till det programmet.

Ändringsförslag

(7a) Eventuella kostnader som överskrider det högsta beloppet på (...) som fastställs i artikel 3 får inte påverka andra projekt som finansieras av unionens budget och bör vid behov finansieras genom ytterligare resurser utöver taken.

Kommissionens förslag

Ändringsförslag

(7b) Budgetmyndighetens båda parter bör enas om att uppskjutande eller överföring av outnyttjade betalningsbemyndiganden som rör Iter-projektet bör undvikas samt åta sig att samarbeta för att undvika att en sådan situation uppstår.

**Ändringsförslag 7
Förslag till beslut
Artikel 2**

Kommissionens förslag

Programmet ska finansieras genom ett bidrag på högst 2 573 miljoner euro (i löpande priser) enligt artikel 3.

Ändringsförslag

Programmet ska finansieras genom ett bidrag på högst 2 573 miljoner euro (i löpande priser) ***utöver taken i den fleråriga budgetramen, enligt artikel 3 som ett extra tillägg utöver den budget som kommissionen har föreslagit för Horisont 2020-programmet, Euratomprogrammet eller andra unionsprogram. Eventuella kostnader som överskrider detta högsta belopp får inte påverka andra projekt som finansieras av unionens budget och ska vid behov finansieras genom ytterligare resurser utöver taken.***

**Ändringsförslag 8
Förslag till beslut
Artikel 3**

Kommissionens förslag

Programmet ska finansieras ***genom bidrag från medlemsstaterna som bygger på den uttagssats för BNI som tillämpas för varje medlemsstat såsom denna definieras för beräkning av det egna BNI-bidraget till Europeiska unionens allmänna budget. Dessa bidrag ska betraktas som externa inkomster avsatta för programmet i enlighet med artikel XX i***

Ändringsförslag

Programmet ska finansieras ***av unionens egna medel.***

**Ändringsförslag 9
Förslag till beslut
Artikel 6 – punkt 1**

Kommissionens förslag

1. Kommissionen ska vid genomförandet av de åtgärder som finansieras enligt detta beslut se till att unionens ekonomiska intressen skyddas genom förebyggande åtgärder mot bedrägeri, korruption och annan olaglig verksamhet, genom verkningfulla kontroller och, om oegentligheter påvisas, genom återkrävande av orättmätigt utbetalda belopp och effektiva, proportionella och avskräckande påföljder.

**Ändringsförslag 10
Förslag till beslut
Artikel 6 – punkt 2 – stycke 1**

Kommissionens förslag

2. Kommissionen eller dess företrädare och revisionsrätten ska ha befogenhet att utföra revision, på grundval av handlingar och kontroller på plats, hos alla stödmottagare, uppdragstagare och underleverantörer som erhållit unionsfinansiering enligt detta beslut

Ändringsförslag

1. Kommissionen ska vid genomförandet av de åtgärder som finansieras enligt detta beslut se till att unionens ekonomiska intressen skyddas genom förebyggande åtgärder mot bedrägeri, korruption och annan olaglig verksamhet, genom verkningfulla kontroller och, om oegentligheter påvisas, genom återkrävande av orättmätigt utbetalda belopp och effektiva, proportionella och avskräckande påföljder. ***Kommissionen ska också vidta lämpliga åtgärder för att säkra lämplig riskkontroll och förhindra kostnadsöverskridanden.***

Ändringsförslag

2. Kommissionen eller dess företrädare och revisionsrätten ska ha befogenhet att utföra revision, på grundval av handlingar och kontroller på plats, hos alla stödmottagare, uppdragstagare och underleverantörer som erhållit unionsfinansiering enligt detta beslut. ***Iter-projektets omfattning och tidigare allvarliga brister kräver noggrann granskning från Europaparlamentet i dess egenskap av budgetmyndighet och ansvarsfrihetsbeviljande myndighet. Kommissionen ska regelbundet informera Europaparlamentet om hur programmet***

*utvecklas, särskilt i fråga om kostnader
och tidsplan.*

RESULTAT AV SLUTOMRÖSTNINGEN I UTSKOTTET

Antagande	26.3.2013
Slutomröstning: resultat	+: 26 -: 2 0: 1
Slutomröstning: närvarande ledamöter	Richard Ashworth, Zuzana Brzobohatá, Jean Louis Cottigny, José Manuel Fernandes, Eider Gardiazábal Rubial, Salvador Garriga Polledo, Jens Geier, Ingeborg Gräßle, Jutta Haug, Sidonia Elżbieta Jędrzejewska, Anne E. Jensen, Ivailo Kalfin, Jan Kozłowski, Alain Lamassoure, Giovanni La Via, George Lyon, Jan Mulder, Vojtěch Mynář, Dominique Riquet, László Surján, Helga Trüpel
Slutomröstning: närvarande suppleanter	François Alfonsi, Frédéric Daerden, Hynek Fajmon, Charles Goerens, Jürgen Klute, María Muñoz De Urquiza, Georgios Stavrakakis, Catherine Trautmann

RESULTAT AV SLUTOMRÖSTNINGEN I UTSKOTTET

Antagande	30.5.2013
Slutomröstning: resultat	+: 37 -: 5 0: 6
Slutomröstning: närvarande ledamöter	Amelia Andersdotter, Josefa Andrés Barea, Zigmantas Balčytis, Ivo Belet, Bendt Bendtsen, Fabrizio Bertot, Jan Březina, Reinhard Bütikofer, Giles Chichester, Pilar del Castillo Vera, Christian Ehler, Vicky Ford, Adam Gierek, Norbert Glante, Jacky Hélin, Kent Johansson, Romana Jordan, Krišjānis Kariņš, Lena Kolarska-Bobińska, Judith A. Merkies, Jaroslav Paška, Vittorio Prodi, Miloslav Ransdorf, Herbert Reul, Teresa Riera Madurell, Jens Rohde, Paul Rübig, Amalia Sartori, Salvador Sedó i Alabart, Patrizia Toia, Evžen Tošenovský, Catherine Trautmann, Ioannis A. Tsoukalas, Claude Turmes, Vladimír Urutchev, Adina-Ioana Vălean, Kathleen Van Brempt, Alejo Vidal-Quadras
Slutomröstning: närvarande suppleant(er)	António Fernando Correia de Campos, Ioan Enciu, Elisabetta Gardini, Roger Helmer, Jolanta Emilia Hibner, Yannick Jadot, Seán Kelly, Vladimír Remek, Algirdas Saudargas, Lambert van Nistelrooij